

A FÖLD CHARTA

Értékek és alapelvek a fenntartható jövőért

A mű eredeti címe: „*The Earth Charta*”
Hivatalos közzétételének időpontja: 2000. június 29.

Felelős kiadó a REC Magyar Iroda igazgatója

© Közép- és Kelet-európai Regionális
Környezetvédelmi Központ,
REC Magyar Iroda, 2003. március

Fordította: Puppán Dóra

Nyomdai előkészítés: Signet Kft.
Nyomás, kötészet: Fischerman Kft.
A kiadvány Recycled Minerál papíron készült.

Bevezetés

Hosszú évtizedek óta a Föld és a földi erőforrásoktól függő emberiség sorsáért aggódók vágya volt egy olyan egyetemes nyilatkozat kidolgozása és széleskörű elfogadtatása, amely megfogalmazza az emberiség előtt álló legáltalánosabb célkitűzéseket, valamint rögzíti az ezek eléréséhez szükséges és a legfontosabb emberi és természeti értékekre vonatkozó alapelveket.

Már az 1972. évi stockholmi ENSZ-konferencia fontos eredménye volt a tágran értelmezett környezetvédelmi alapelveket tartalmazó dokumentum elfogadása. A társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezet kölcsönhatásai a rákövetkező két évtizedben még nyilvánvalóbbá váltak. A Brundtland-jelentés nyomán, illetve az 1992. évi riói *Környezet és fejlődés konferenciára* való felkészülés során komoly igény mutatkozott mind a kormányzati delegációk, mind a társadalmi csoportok részéről a sokasodó és mind globálisabbá váló problémák megoldására a politikai elkötelezettséget megerősítő és a legfontosabb alapelveket tartalmazó dokumentum elkészítésére.

Ez a „Föld Charta” azonban végül egy különös sorú dokumentum lett. Annak kidolgozását a riói konfe-

renciát előkészítő ENSZ-testület 1991 augusztusában kezdte meg és a tárgyaló delegációk eleve abban állapodtak meg, hogy e nyilatkozat nem fog jogilag kötelező érvényű rendelkezéseket tartalmazni. A hosszas előkészületek és kompromisszumos javaslatok ellenére azonban e dokumentum végső tervezetéről nem sikerült megállapodásra jutni. Pedig az eredeti elképzelések szerint a Környezet és fejlődés konferencia legfontosabb politikai dokumentuma az állam- és kormányfők jelenlétében ünnepélyes keretek között aláírandó „*Nyilatkozat a Földről*” lett volna. Végül csak az eredetileg annak részét képező alapelveket fogadta el hivatalosan a riói konferencia magas szintű szakasza, azaz a Föld Csúcs. A kialakult érdekellentéteket jól érzékeltetheti, hogy a konferencián már nem nyitották meg a vitát a 27 alapelvet tartalmazó, addig előkészített és több nem véglegesen tisztázott részt tartalmazó tervezetről sem, hiszen kétséges volt az egyetértés elérése. Korábban egyebek mellett komoly vita folyt a „közös, de megkülönböztetett felelősség” elvéről. A Charta ügyében azonban végképp nem született megegyezés.

Figyelemreméltó, hogy a hivatalos ENSZ-rendezvényel párhuzamosan folyó Globális Fórumon, azaz a civil szervezetek nagyszabású találkozóján elfogadtak egy „*Földi Fogadalom*” elnevezésű dokumentumot és azt bármely résztvevő aláírásával láthatta el. E fogadalom részben az akkori „civil válasznak” tekinthető arra, hogy

a kormánydelegációk nem jutottak közös nevezőre a Charta kérdésében. (Álljon itt a fogadalom szövege:

„Felismerve, hogy az embereknek a természetre és egymásra ható tevékenységei egyre több, a szükségletek, a túlélés, valamint a fejlődés biztosításához szükséges – a környezetet és az erőforrásokat érintő – kár forrásai, ezért Én fogadom, hogy legjobb képességeim szerint segítek abban, hogy a Föld egy biztonságos és vendégszerető otthon legyen a jelenlegi és a jövőbeli nemzedékek számára.”)

A riói konferenciát követően a Föld Tanács karolta fel az ügyet. E nemzetközi nem-kormányzati szervezet élén a stockholmi és riói ENSZ-konferencia főtitkára, a kanadai M. Strong állt, aki meggyőződéses híve volt a Charta ügyének. A dokumentum kikerült a kormányközi egyeztetések folyamatából, ugyanakkor mind többen és a legkülönbözőbb érdekcsoportokból és szervezetekből csatlakoztak a Charta ügyét, szövegtervezetét gondozó nemzetközi mozgalomhoz. Amikor döntés született a nagyszabású „Rió+10” eseményről, azaz a johannesburgi világtalálkozó megtartásáról, akkor e közösség azt a célt tűzte ki, hogy véglegesítik a Charta szövegét, a széles társadalmi és szervezeti háttérrel elfogadják azt, illetve közreadják és megismertetik lényegét a *Fenntartható fejlődési világtalálkozón*.

Az eltelt tíz év alatt a Charta tartalmilag alaposan átalakult és a részét képező elvek is már lényegesen eltérnek az 1992. évi riói *Környezet és fejlődés nyilatkozatban*

foglaltaktól, illetve sokkal részletesebbek azoknál. Az eltérést jól mutatja mindjárt a két dokumentum első elvének egybevetése: míg a riói első alapelv az emberköz-pontúságot hangsúlyozza, addig a Charta első alapelve minden élőlény értékéről szól.

A Föld Charta tehát egy széles körű társadalmi mozgalom nemes hitvallását tükrözi az emberiség és a földi környezet kapcsolatáról, e kapcsolat jövőjéről. A Charta fontos dokumentum és az abban foglaltak megértése és követése is hatékonyan hozzájárulhat ahhoz, hogy világunk jobb, igazságosabb, veszélyektől, káros hatásoktól mentesebb, a szó helyes értelmében fenntarthatóbb legyen.

dr. Faragó Tibor
a riói és a johannesburgi világtalálkozón
részelt magyar delegáció tagja

Mi a Föld Charta?

A Föld Charta egy igazságos, fenntartható és békés társadalom alapelveit foglalja össze.

Célja, hogy a XXI. században végre mindannyian felismerjük a kölcsönös egymásra utaltságunkat, hogy közös felelősség érzet alakuljon ki a világ polgáraiban. A Charta a remény kifejezése, felhívás minden emberhez a globális együttműködések kiépítéséhez történelmünk e kritikus időszakában.

A Föld Charta különleges hangsúlyt helyez a világ környezetvédelmi problémáira, etikai szempontból is vizsgálja a környezetvédelem, az emberi jogok, az egyenlő emberi fejlődés és a béke egymástól elválaszthatatlan kérdéseit, átfogó elképzeléseket fogalmaz meg a fenntartható fejlődéssel és a világgalossággal kapcsolatban.

A Föld Charta kinyilvánítja, hogy sürgősen át kell értékelnünk gondolkodásunkat, értékrendünket és új, fenntartható életmódot kell választanunk. Arra szólít mindenkit, hogy ismerjük fel sokszínű világunk, a nemzetek és kultúrák alapvető közös értékeit.

A Föld Chartát 2000. június 29-én, a hágai Béke Palotában tették hivatalosan közzé – több mint tízéves

párbeszéd és egyeztetés eredményeként. Összeállítása az eddigi legnyitabb, legtöbb résztvevőt bevonó folyamat volt, amely egy nemzetközi dokumentum kialakítása során valaha is történt. A világ minden tájáról, különböző kultúrákból származó sok száz szervezet, illetve a társadalmak legkülönbözőbb rétegeiből származó magánemberek ezrei vettek részt a munkában.

A Charta nemes eszméket, a jövő társadalmának reményeit és törekvéseit fejezi ki, de nem kötelező érvényű nemzetközi szerződés.

Mire használható akkor a Föld Charta?

Oktatási eszköz, amely megfogalmazza és tudatosítja a világ legfőbb problémáit, kinyilvánítja, hogy az emberiség milyen lényeges választások előtt áll és mekkora szükség van a fenntartható életmód iránti elkötelezettségre.

Felhívás az egyének, intézmények és közösségek felé annak érdekében, hogy közösen gondoljuk át az életünket meghatározó magatartási mintákat és etikai értékeket.

Katalizátor szerepet tölt be a nemzetek, társadalmi rétegek, vallások és kultúrák közötti, a globális etikával és a globalizáció irányával foglalkozó párbeszéd elindításában és lefolytatásában.

Iránymutató és felhívás egy fenntartható életmód megvalósítására. A Charta elkötelezettségre, együttműködésre, közös cselekvésre és változtatásokra ösztönöz.

Követendő értékrendet határoz meg a fenntartható fejlődést megvalósító, rövid és hosszú távú politika és tervezés számára.

Jogi eszköz, amely etikai alapokat biztosít a környezetvédelmi és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos törvények kidolgozásához.

Irányítási szabályzat, amely az elszámoltathatóságot és felelősségvállalást írja elő, értékeli a fenntarthatóság folyamatát a nemzeti és nemzetközi politikai és gazdasági életben, illetve közösségi szinten egyaránt.

Earth Charter Council

A FÖLD CHARTA

Előszó

Sorsdöntő, világtörténelmi fontosságú pillanathoz érkezünk: az emberiségnek meg kell választania jövőjét.

Világunk egyre törékenyebbé válik, egyre inkább egymásra vagyunk utalva – a jövő szép ígéreteket hordoz, és óriási veszélyeket rejt. Ha tovább akarunk lépni, fel kell ismernünk, hogy az életformák és kultúrák csodálatos forgatagában is egyetlen nagy család tagjai, közös sorson osztozó közösség is vagyunk. Össze kell fognunk egy egész világra kiterjedő, fenntartható társadalom megvalósításáért, amelynek alapja a természet tisztelete, az egyetemes emberi jogok, gazdasági igazságosság és a béke kultúrája. Ezen cél érdekében rendkívül fontos, hogy mi, a Föld népei, egyértelműen kifejezésre juttassuk felelősségérzetünket egymás, nagyobb életközösségünk és a jövő nemzedékei iránt.

A Föld az otthonunk

Az emberiség a rohamosan fejlődő világegyetem alkotó-eleme. A Föld az otthonunk, élő bolygó – egy különleges életközösség teszi azzá.

A természet erői kihívásokkal és bizonytalanságokkal teli kalanddá teszik a létezést, de a Föld biztosította az élet kialakulásához és fejlődéséhez szükséges körülményeket. Az élő szervezetek és közösségek alkalmazkodó képessége, az emberiség életfeltételei attól függenek, hogy meg tudjuk-e őrizni a bioszféra és a teljes ökológiai rendszer egészségét, az állatok és növények fajgazdagságát, a földek termékenységét, a vizek és a levegő tisztaságát. A világ természetes erőforrásai végesek, ezért a környezetvédelem minden ember közös ügye. A Föld életképességének, sokszínűségének és szépségének megóvása szent kötelességünk.

A globális helyzet

A termelés és fogyasztás jelenleg uralkodó gyakorlata a természeti források kimerülését, a környezet gyors és nagy mértékű pusztulását, a fajok kihalását okozza. Mindez alapjaiban fenyegeti az életközösségeket.

A fejlődés előnyeiből nem mindenki részesül egyenlően, a gazdagok és a szegények közötti szakadék még

tovább mélyül. Az igazságtalanság, a szegénység, a tanulatlanság, illetve az erőszakos konfliktusok mindenhol elterjedtek és határtalan szenvedést okoznak. Az emberi népesség példátlan, robbanásszerű növekedése az ökológiai és társadalmi rendszerek túlterheléséhez vezet. Mindez alapjaiban veszélyezteti a globális biztonságot. A tendenciák veszedelmesek – de nem elkerülhetetlenek.

Az előttünk álló feladatok

Miénk a választás: vagy létrehozunk egy globális együttműködést a Föld és önmagunk védelmére, vagy kockára tesszük az élet sokszínűségét – és a saját életünket. Alapvető változtatásokra van szükség értékrendszerünkben, intézményeinkben és életmódunkban.

Tudatosítani kell magunkban, hogy ha alapvető szükségleteinket kielégítettük, a továbbfejlődést az jelenti, ha mi magunk válunk többé, nem pedig az, ha többet birtoklunk. Jelenlegi tudásunkkal és technológiánkkal elláthatnánk az egész emberiséget, a környezet terhelését pedig mérsékelhetnénk. A globális polgári társadalom megjelenése új esélyeket ad egy demokratikus és humánus világ építésére. Környezeti, gazdasági, politikai, társadalmi és szellemi feladataink összefüggnek egymással – együtt komplex megoldásokat találhatunk.

Egyetemes felelősség

Eme törekvések eléréséhez el kell határoznunk, hogy életünket egyetemes felelősségérzettel, tudatosan éljük, közösséget vállalva az egész emberiséggel és helyi szűkebb környezetünkkel egyaránt. Egyszerre vagyunk különböző nemzetek polgárai és egy olyan világ lakói, amelyben a helyi és a világméretű dolgok összekapcsolódnak. Mindenkinek felelősséget kell vállalni az emberiség jelenlegi és jövőbeni jólétéért, az élővilág fennmaradásáért. Az emberi szolidaritás és a minden élettel közösséget vállaló szellemiség akkor erősödik meg, ha tiszteletben tartjuk a létezés misztériumát, ha hálásak vagyunk az élet ajándéka iránt és megfelelő alázattal fogadjuk el az ember helyét a természetben.

Közösen kell meghatároznunk és elfogadnunk azokat az értékeket és elveket, amelyek etikai alapot adhatnak a születőben lévő világeközösségnek.

Ezért, közös reményünknek hangot adva kinyilvánítjuk az alábbi, egymással szoros összefüggésben álló alapelveket, amelyek az egyének, szervezetek, vállalkozások, kormányok és nemzetek számára a fenntartható életmód elérése érdekében teendő lépések iránymutatói és értékmérői lehetnek.

Alapelvek

I. AZ ÉLETKÖZÖSSÉG TISZTELETE ÉS VÉDELME

1. A Föld és az élet sokszínűségének tisztelete

- a) Minden élőlény kapcsolatban áll a többivel, és minden életforma értékekkel rendelkezik, tekintet nélkül arra, hogy milyen értéket képvisel az emberek szemében.
- b) Hiszünk minden emberi lény vele született méltóságában, valamint az emberiség intellektuális, művészi, etikai és spirituális értékeit teremtő képességében.

2. Megértő, részvét- és szeretetteljes gondoskodás az életközösségről

- a) A természeti erőforrások birtoklásának, felhasználásának joga magában hordozza a környezeti károk megelőzését és az emberi jogok védelmére való kötelezettséget.

b) A növekvő szabadsággal, tudással és hatalommal együtt jár a nagyobb felelősség is a közjó elősegítésére.

3. Igazságos, részvételi jogokon alapuló, demokratikus, fenntartható és békés társadalmak építése

a) Biztosítanunk kell az alapvető emberi és szabadságjogokat a közösség minden tagja számára. Függetlenül az élethelyzettől, minden egyén számára lehetőséget kell adnunk a kiteljesedésre.

b) Támogatnunk kell a társadalmi és gazdasági igazságosságot, amelynek keretében minden egyén létbiztonságot és értékteremtő, az ökológiai egyensúlyt felelősen kezelő megélhetést találhat.

4. A Föld szépségének és bőségének megőrzése a jelen és a jövő nemzedékei számára

a) Minden nemzedék tetteinek szabadságát a következő nemzedékek szükségletei minősítik és határozzák meg.

b) A Föld emberi és ökológiai közösségeinek hosszú távú virágzását támogató értékek, hagyomá-

nyok és intézmények átadása a következő nemzedék részére.

E négy átfogó elkötelezettség teljesítéséhez a következők betartása szükséges.

II. ÖKOLÓGIAI INTEGRITÁS (TELJESSÉG)

5. **A földi ökológiai rendszerek integritásának, épségének védelme és helyreállítása, különös tekintettel a biológiai sokszínűsége, és az élet fennmaradását biztosító természetes folyamatokra**

- a) A különböző szintű fejlesztési kezdeményezésbe szervesen beleilleszkedő, a környezet védelmét és helyreállítását célzó fejlesztési terveket és szabályzatokat kell megalkotni.
- b) Az életképes természeti és bioszféra tartalékok megőrzése érdekében az érintetlen szárazföldeket és tengereket védett területként kell kezelni, hogy az élethez szükséges fenntartó rendszerek, a biológiai sokszínűség és természeti örökségünk fennmaradhasson.

- c) Kiemelten fontos a veszélyeztetett fajok védelme, az ökológiai rendszerek helyreállítása.
- d) Ellenőrzés alá kell vonni és meg kell semmisíteni az őshonos fajokra veszélyt jelentő, tájidegen vagy genetikailag módosított organizmusokat, illetve meg kell akadályozni az ilyen jellegű, káros organizmusok bevezetését.
- e) A megújuló természeti forrásokat (víz, talaj, erdők és tengeri élet) olyan módon kell ellenőrizni és kezelni, hogy megőrizhessék regenerálódási képességüket és a teljes ökológiai rendszer egészsége megmaradhasson.
- f) A nem megújuló forrásokat, ásványkincseket és fosszilis üzemanyagokat olyan módon kell kitermelni és felhasználni, hogy a lehető legkisebb mértékűre csökkentsük a környezet terhelését és a környezeti károkat.

6. A környezet védelmének leghatásosabb módja a megelőzés. Amennyiben nem áll rendelkezésre elegendő ismeret, az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni

- a) Ki kell zárunk a visszafordíthatatlan vagy jelentős környezeti károsodásnak a lehetőségét is, az elővigyázatosság elvét alkalmazva minden olyan esetben, amikor a teljes tudományos háttér még nem áll rendelkezésre.
- b) A bizonyítás terhét azok viseljék, akik szerint a javasolt tevékenység nem okozhat jelentős kárt. Az esetleges környezetrombolásért ugyancsak ők tehetők felelőssé.
- c) Minden döntéshozatal során figyelembe kell vennünk a tevékenység összes lehetséges – halmozódó, hosszú távú, közvetett és globális – következményeit.
- d) Meg kell előzünk a környezet bármely részét érő szennyezést, el kell kerülni a radioaktív, mérgező vagy más veszélyes anyagok felhalmozódását.

e) Fel kell hagynunk a környezetet károsító katonai tevékenységekkel.

7. A Föld megújuló képességét, az emberi jogok és a közösség jólétét biztosító termelési, fogyasztási és felhasználási szokásminták elterjesztése

- a) A termelési és fogyasztói rendszerekben használt nyersanyagmennyiség csökkentése, a termékek és a másodnyersanyagok újrahasznosítása, a visszamaradt szennyező anyagok biztonságos, az ökológiai rendszerek asszimiláló képességét nem veszélyeztető elhelyezése.
- b) Az energia mértékletes és hatékony felhasználása érdekében mind jobban olyan megújuló energiaforrásokra kell támaszkodunk, mint a nap- és szélenergia.
- c) Elő kell mozdítani a környezetbarát technológiák fejlesztését, használatát, hozzáférhetőségét és elterjedését.
- d) A környezetvédelmi és társadalmi költségeket be kell építeni a termékek és szolgáltatások árába, a fogyasztókat pedig fel kell világosítani arról,

hogy mely termékek felelnek meg a legmagasabb környezetvédelmi és társadalmi elvárásoknak.

- e) Szükséges az egészségügyi ellátás általános hozzáférhetőségének biztosítása mindenki számára, amely elősegíti az egészséges és felelős családalapítás elterjedését.
- f) Olyan életmódot kell folytatnunk, amely a véges erőforrásokkal rendelkező világban kellő önmérsékletet tanúsít, a megszerzhető anyagiak helyett az élet minőségére helyezi a hangsúlyt.

8. Az ökológiai fenntarthatóság kutatása, fejlesztése, a megszerzett tudás nyilvános hozzáférhetősége és széles körű felhasználása

- a) A fenntarthatóságot célzó nemzetközi tudományos és technikai együttműködést fontos támogatni, különös tekintettel a fejlődő államok szükségleteire.
- b) Fontos a különböző kultúrákban létező hagyományos tudás és a spirituális bölcsesség megismerése és megőrzése, a környezet védelme és az emberek jóléte érdekében.

- c) Biztosítani kell az ember egészségéhez és a környezet megóvásához feltétlenül szükséges információk nyilvános kezelését és hozzáférhetőségét, beleértve a genetikai információkat is.

III. TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI IGAZSÁGOSSÁG

9. A szegénység megszüntetése etikai, társadalmi és környezeti szempontból egyaránt alapvető szükségszerűség

- a) Alapvető az ivóvízhez, a tiszta levegőhöz, a biztonságos élelemhez, a szennyezésmentes termőföldhöz, lakhatáshoz és megbízható közegészségügyi ellátáshoz való jog biztosítása mindenki számára, a nemzeti és nemzetközi források igénybevételével.
- b) Kiemelten fontos az oktatáshoz és a megélhetéshez való jog érvényesítése minden ember számára. Az önmagukat ellátni képtelenek részére megfelelő szociális hálót, társadalmi biztonságot kell biztosítanunk.

- c) Feladatunk a számkivetettek felismerése, a sebezhetőek megóvása, a szenvedők támogatása és a lehetőség biztosítása ahhoz, hogy kiteljesedhessenek, és valóra válthassák elképzeléseiket.

10. A különböző szintű gazdasági tevékenységeknek és intézményeknek az emberi fejlődést kell támogatniuk – igazságos és fenntartható módon

- a) Elő kell segítenünk a jövedelem méltányos és igazságos elosztását a nemzeteken belül és a nemzetek között.
- b) Szükséges a fejlődő országok szellemi, pénzügyi, műszaki és társadalmi erőforrásainak fejlesztése, és a számukra súlyos terhet jelentő nemzetközi adósságok eltörlése.
- c) Minden kereskedelmi tevékenységnek támogatnia kell a fenntartható erőforrások használatát, a környezet védelmét és javítania kell a munkakörülményeket.
- d) Kötelezni kell a nemzetek feletti társaságokat és a nemzetközi pénzügyi szervezeteket a közösség

javát szolgáló, nyilvános és átlátható, a köz javát szolgáló tevékenységekre, valamint tevékenységeik következményeinek felelős vállalására.

11. A fenntartható fejlődésnek előfeltétele a nemek egyenlősége és azonos megítélése, az általános oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és gazdasági lehetőségekhez való egyenlő és egyetemes hozzáférés

- a) Biztosítanunk kell a nők és leányok emberi jogait, meg kell szüntetnünk az ellenük irányuló erőszak minden formáját.
- b) Elő kell segítenünk a nők aktív részvételét a gazdasági, politikai, polgári, társadalmi és kulturális életben – egyenlő jogú partnerként, döntéshozóként, vezetőként és kedvezményezettként egyaránt.
- c) Cél a családok megerősítése, a családtagok számára biztonság, és szeretetteljes légkör szavatolása.

12. Megkülönböztetés nélkül mindenkinek joga van olyan természeti és társadalmi környezethez, amely az emberi méltóságot, a testi egészséget, valamint a spirituális jó közérzetet tartja szem előtt, különös tekintettel az őslakosok és a kisebbségek jogaira

- a) El kell törölnünk a hátrányos megkülönböztetés minden megnyilvánulását – legyen az faji, bőrszín vagy szexuális irányultság szerinti, vallási, nyelvi, nemzetiségi, nemzeti vagy társadalmi eredetű.
- b) Az őslakosok számára mindenkor jogot kell biztosítani saját szellemiségük, tudásuk, földjük és forrásaik megtartására, fenntartható megélhetési gyakorlatuk alkalmazására.
- c) Fontos a közösségeinkben élő fiatal emberek megbecsülése és támogatása. Lehetőségeket kell adnunk nekik, hogy betölthessék szerepüket a fenntartható társadalmak megalkotásában.
- d) Fontos feladat a kulturális és spirituális szempontból kiemelt jelentőséggel bíró helyek megóvása és helyreállítása.

IV. DEMOKRÁCIA, ERŐSZAKMENTESSÉG ÉS BÉKE

13. A demokratikus intézmények megerősítése, átvilágíthatóság és elszámoltathatóság a kormányzásban, aktív részvétel a döntéshozatalban, az igazsághoz való jog

- a) Fenn kell tartani minden ember számára a jogot, hogy világos és érthető tájékoztatást kaphasson az őt érintő vagy az érdekeltségi körébe tartozó környezeti ügyekről, a fejlesztési tervekről és tevékenységekről.
- b) A helyi, regionális és globális polgári társadalmat támogatni kell abban, hogy az érdekelt egyének és szervezetek érdemben részt vehessenek a döntéshozatalban.
- c) Fenn kell tartani a véleménynyilvánítás szabadságát, a békés gyülekezéshez, szerveződéshez és vitához való jogot.
- d) Biztosítani kell az adminisztratív és független jogi eljárásokhoz való hatékony és hatásos hozzáférést, beleértve a környezeti károk helyrehozatalát, jóvátételét vagy a károk veszélyének elhárítását.

- e) Meg kell szüntetni a közintézményekben és a magánszférában jelenlévő korrupciót.
- f) Meg kell erősíteni a helyi közösségeket, lehetővé kell tenni számukra, hogy gondoskodhassanak az őket körülvevő környezetről. A környezet iránti felelősségvállalást olyan kormányzati szintre kell helyezni, amelyen a döntéshozatal a leghatékonyabb lehet.

14. A fenntartható életvezetés értékrendjét, elvi és gyakorlati ismeretanyagát integrálni kell a hivatalos iskolai tananyagokba és az élethosszig tartó tanulásba

- a) Mindenki, különösen a gyermekek és a fiatalok számára oktatási lehetőséget kell biztosítani ahhoz, hogy aktívan hozzájárulhassanak a fenntartható fejlődéshez.
- b) A fenntarthatósággal foglalkozó tananyagokban meg kell jelenjenek a művészetek és humán tárgyak éppúgy, mint a tudományok.
- c) Fokozni kell a média szerepét a gazdasági és társadalmi tudatosság növelésében.

d) A fenntartható élet érdekében fel kell ismerni az erkölcsi és vallási oktatás jelentőségét.

15. Az élőlények tisztelete és figyelmes kezelése

- a) Feladatunk a haszonállatok elleni erőszak megakadályozása, szenvedésük meggátolása.
- b) Védeni kell a vadon élő állatokat a vadászat, csapdaállítás, és halászat minden olyan módzata ellen, amelyek szélsőséges, hosszantartó vagy elkerülhető szenvedést okoznak.
- c) A lehető legnagyobb mértékben el kell kerülni és meg kell szüntetni az előzőekben nem említett fajok pusztítását is.

16. Az elfogadásra, erőszakmentességre és békére építő kultúrák támogatása

- a) Alapvetően fontos, bátorítandó és segítendő az emberek, a nemzeteken belüli és a nemzetek közötti szolidaritás, megértés és együttműködés.
- b) Átfogó, együttműködésen alapuló stratégiát kell alkalmazni minden környezeti vagy egyéb probléma megoldása során az erőszakos összeütközések megelőzése érdekében.

- c) A nemzeti haderőket és fegyverzetrendszereket olyan méretűre kell csökkenteni, amelyek támadásra nem, kizárólag védelemre alkalmasak. Át kell térni a katonai források olyan békés célú felhasználására, mint például ökológiai rendszerek helyreállítása.
- d) Meg kell semmisíteni minden nukleáris, biológiai, vegyi és más tömegpusztító fegyvert.
- e) A világűrt kizárólag a környezet védelmére és békés célokra szabad használni.
- f) Fel kell ismerjünk, hogy a béke a teljesség állapota, amelynek alapja a jó viszony saját magunkkal, másokkal, más kultúrákkal, más életformákkal és az egész Földdel – megfelelő kapcsolat az egész világgal, amelynek mi is részei vagyunk.

Az előre vezető út

A történelemben eddig nem tapasztalt módon a közös sors arra int minket, hogy új kezdetet keressünk. A Föld Charta alapelvei egy ilyen megújulás ígéretét hordozzák. Ezen ígéret teljesítéséhez az emberiségnek el kell fogadnia és támogatnia kell a Charta céljait és az általa közvetített értékeket.

Ehhez azonban más, új gondolkodásmód és érzésvilág szükséges: fel kell ismernünk a globális egymásra utaltságunkat és egyetemes felelősségünket.

El kell tudnunk képzelni, fejlesztenünk és alkalmaznunk kell a fenntartható élet jövőképét helyileg, országosan, földrészenként és globálisan egyaránt. Kulturális sokszínűségünk értékes örökség, a különböző kultúrák pedig képesek megtalálni saját jellegzetes útjukat jövőképük megvalósítására.

El kell mélyítenünk és ki kell terjesztenünk azt a globális párbeszédet, amely a Föld Charta kidolgozását is elindította. Sokat kell még tanulnunk a jelen pillanatban is folyó közös munkából, amely az igazsághoz és a bölcsességhez vezető utat keresi.

Életünk során gyakran alapvető értékek feszülnek egymásnak. A döntés sokszor igen nehéz. Közös feladatunk megtalálni a különbözőségek között az összhangot, gyakorolni a közösségi érdekekbe illeszthető egyéni szabadságot, összeegyeztetni a rövid távú érdekeket a hosszú távú célokkal. Minden egyén, család, szervezet és közösség fontos szerepet tölt be. A művészetek, tudományok, vallások, oktatási intézmények, média, vállalkozások, nem kormányzati szervezetek és kormányok közös szerepe a kreatív vezetés. A kormányzat, a polgári társadalom, és a vállalkozások egyenrangú kapcsolata a hatékony irányítás záloga.

A fenntartható globális közösség létrehozásához a világ nemzeteinek meg kell újítaniuk elkötelezettségüket az Egyesült Nemzetek Szervezete felé, teljesíteniük kell feladatukat a jelenleg érvényes nemzetközi egyezmények alapján, valamint támogatniuk kell a Föld Charta elveinek gyakorlati alkalmazását a környezet és a fejlődés érdekében egy nemzetközi, jogilag kötelező érvényű törvényi eszköz segítségével.

Váljék a mi időnk azzá a történelmi korszakká, amelyben újjáéled az Élet megbecsülése, amelyben elhatározás születik a fenntarthatóság elérésére, amelyben felgyorsulnak az igazságosság és a béke érdekében tett erőfeszítések, és amikortól mindenki számára elérhetővé vált a teljes és boldog élet.